

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Управление „Емисионно“
Дирекция „Емисионна политика и контрол“

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

октомври – декември 2010 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на декември 2010 г. парите в обращение¹ достигнаха 8302.5 млн. лв. За едногодишен период стойността им отбеляза нарастване, което спрямо края на декември 2009 г. е в размер на 253.4 млн. лв., или 3.15%, докато през предходния едногодишен период (декември 2008 г. – декември 2009 г.) беше отчетено намаление от 1130.3 млн. лв., или 12.31%.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

През четвъртото тримесечие стойността на парите в обращение е нараснала с 417.4 млн. лв., или 5.29% в сравнение с края на третото тримесечие. Това нарастване на парите в обращение е с 0.38 процентни пункта (пр.п.) по-високо от отчетеното за същия период на 2009 г. Увеличение на парите в обращение в рамките на разглеждания период беше регистрирано единствено през декември, което е характерно за този период на годината и е свързано с нарастване на потребността от налични пари през коледните и новогодишните празници.

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.XII.2009	30.IX.2010	31.XII.2010	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо, в т.ч.	8049.1	7885.1	8302.5	3.15%	5.29%
<i>Банкноти</i>	7892.1	7719.9	8133.9	3.06%	5.36%
<i>Разменни монети</i>	152.0	160.0	163.2	7.32%	1.99%
<i>Възпоменателни монети</i>	5.0	5.1	5.4	8.59%	5.12%

В края на 2010 г. дялът на банкнотите в стойността на парите в обращение е 97.97%. През четвъртото тримесечие на годината той е нараснал с 0.06 пр.п. в сравнение с дела, отчетен към края на предходното тримесечие. За едногодишен период е отчетено намаление от 0.08 пр.п.

Към 30 декември 2010 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 1.97%. През четвъртото тримесечие той е намалял с 0.06 пр.п., а за едногодишен период е нараснал с 0.08 пр.п.

В края на годината дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.06%, колкото беше и в края на 2009 г.

В изпълнение на монетната си програма за 2010 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ, през четвъртото тримесечие на 2010 г. Българската народна банка пушна в

обращение две възпоменателни монети - златна „Св. Наум“, с номинална стойност 100 лева и медна „200 години от рождението на Захари Зограф“, с номинална стойност 2 лева.

Средната банкнота в обращение в края на четвъртото тримесечие на 2010 г. е 25.96 лв. В сравнение с края на предходното тримесечие тя е нараснала с 0.36 лв., а за едногодишен период с 0.54 лв.

Стойността на средната разменна монета в обращение е 0.13 лв. и остава без промяна както спрямо края на предходното тримесечие, така и за едногодишен период.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на четвъртото тримесечие на 2010 г. в обращение са 313.3 млн. бр. банкноти, които са с 11.8 млн. бр., или с 3.90% повече в сравнение с края на септември 2010 г. Прирастът на стойността им спрямо същия период е 5.36% (414.0 млн. лв.), като в края на годината общата стойност на банкнотите в обращение възлиза на 8133.9 млн. лв.

За едногодишен период (спрямо края на 2009 г.) броят на банкнотите в обращение е нараснал с 2.8 млн. бр., или с 0.90%, при намаление от 13.32%, отчетено през предходния едногодишен период (декември 2008 г. – декември 2009 г.). Стойността на банкнотите в обращение в края на годината е с 3.06% по-висока спрямо отчетената в края на 2009 г.

През четвъртото тримесечие на годината в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения спрямо края на предходното тримесечие:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 50, 20, 5 и 2 лева, съответно с 0.57, 0.27, 0.09 и 0.05 пр.п.;
- нараства дялът на банкнотите от купюри 100 и 10 лева, съответно с 0.94 и 0.04 пр.п.;

Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на 2010 г. е в размер на 2810.7 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (34.56%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.85% (като изключим дела на банкнотите от 1 лев).

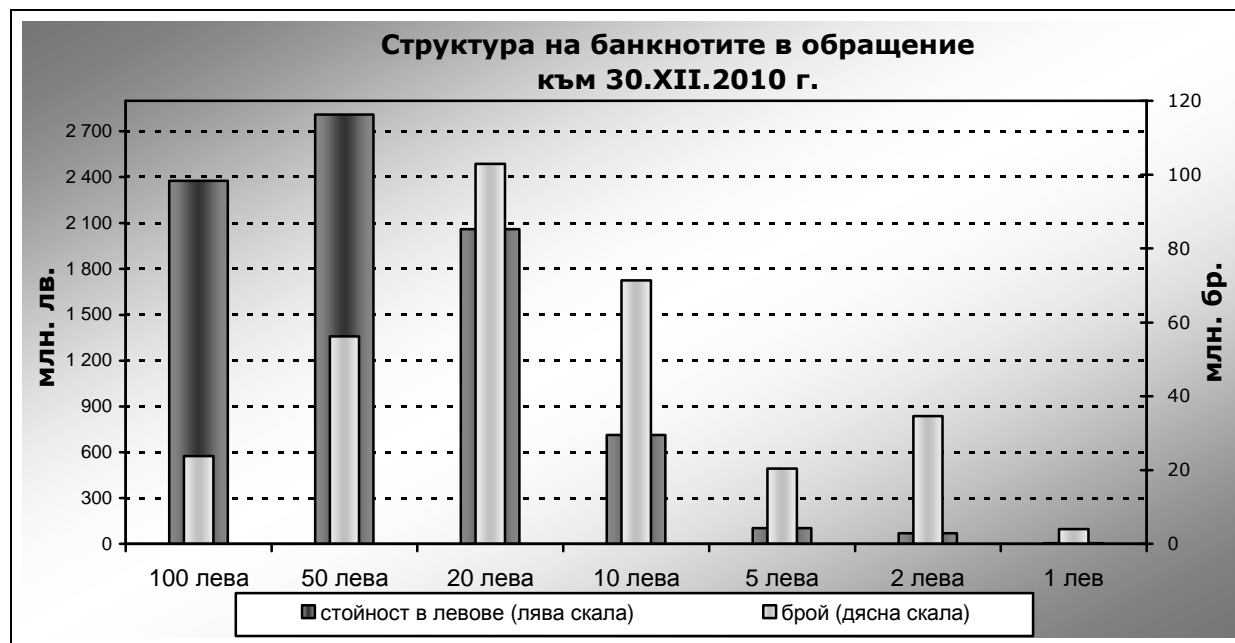
През отчетния период в структурата по брой на банкнотите в обращение са настъпили следните изменения спрямо края на третото тримесечие на 2010 г.:

- нараства делът на купюрите от 100, 20 и 10 лева – съответно с 0.34, 0.11 и 0.41 пр.п.;
- намалява делът на купюрите от 50, 5 и 2 лева – съответно с 0.04, 0.35 и 0.43 пр.п.

С най-голям дял в броя на банкнотите в обращение в края на 2010 г. е купюрата от 20 лева – 32.85%, като в края на 2010 г. в обращение са 102.9 млн. бр. банкноти от тази купюра.

За едногодишен период нарастване на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 100, 50 и 2 лева, което е съответно с 0.22, 0.87 и 0.12 пр.п. В края на декември 2010 г. броят на тези купюри в обращение им отрежда дялове, както следва: 100 лева – 7.58%, 50 лева – 17.94%, и 2 лева – 11.05%.

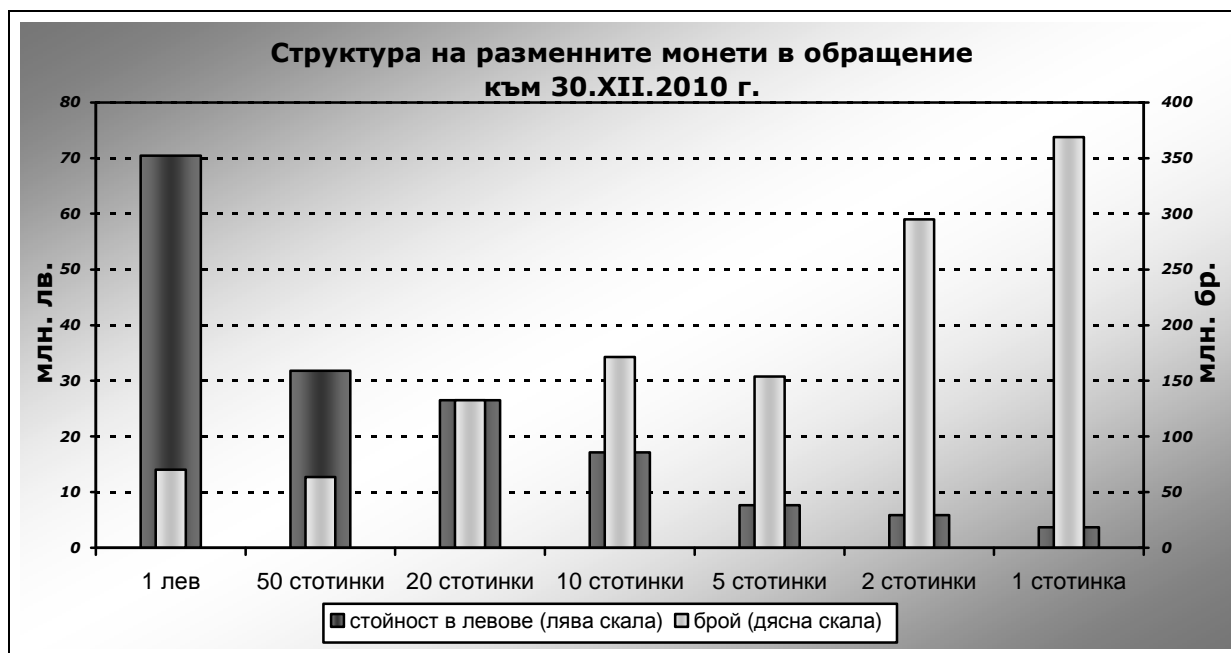
За същия период намаление на дела на банкнотите в обращение е отчетено при купюрите от 20, 10 и 5 лева, съответно с 0.18, 0.53 и 0.48 пр.п. Дяловете на тези купюри в обращение в края на 2010 г. са съответно 32.85% за банкнотата от 20 лева, 22.78% за банкнотата 10 лева, и 6.52% за банкнотата от 5 лева.

Броят на разменните монети в обращение към края на декември 2010 г. се е увеличил в сравнение с края на септември с 34.8 млн., или с 2.85% и достигна 1255.6 млн. бр. За едногодишен период прирастът им е 117.6 млн. броя (10.34%). През четвъртото

тримесечие на 2010 г. стойностният размер на разменните монети в обращение е нараснал с 3.2 млн. лв. (1.99%), а за едногодишен период с 11.1 млн. лв. (7.32%).

В края на декември 2010 г. делът на монетите от 1 и 2 стотинки в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на септември, съответно с 0.17 и 0.27 пр.п. Спрямо същия период при монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки и 1 лев е отбелязано намаление на дела им в интервала от 0.03 до 0.18 пр. п.

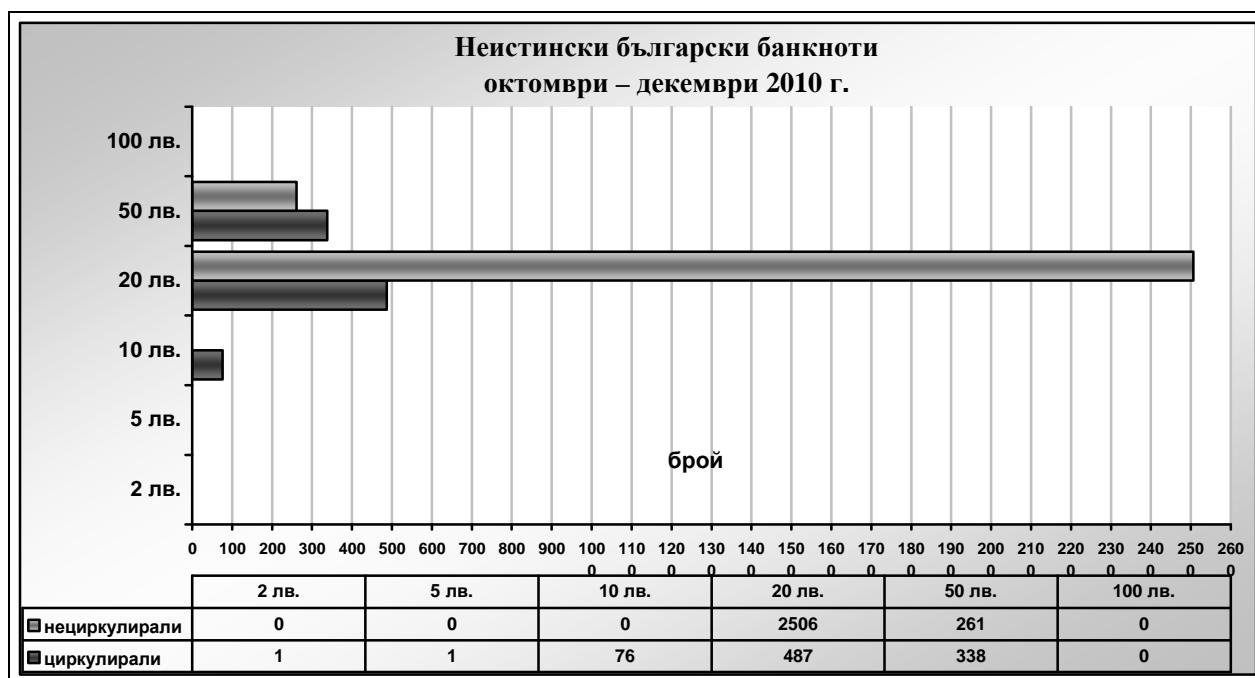

Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции към спад на дела на монетите с високи номинали и увеличение на тези с по-ниски. За едногодишен период броят на монетите от 1 и 2 стотинки са увеличили дела си в общия брой на разменните монети в обращение съответно с 0.66 и 0.94 пр.п., а делът на монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лев намалява спрямо края на декември 2009 г. съответно с 0.34, 0.62, 0.34, 0.09 и 0.20 пр.п.

Към 30 декември 2010 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (29.37%), а с най-малък дял монетата от 50 стотинки (5.06%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През четвъртото тримесечие на 2010 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 3670 броя неистински български банкноти, от които 903 бр. са циркулирали в паричното обращение. Задържаните банкноти през четвърто тримесечие са с 2464 бр. повече или с 204.31% от общия брой на задържаните през предходното тримесечие. От общия брой на задържаните през четвъртото тримесечие на 2010 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрите от 20 лева (81.55%), следван от тези от 50 лева, с дял от 16.32%, а дялът на купюрите от 10 лева е 2.07%. Неистинските купюри от 2 и 5 лева през четвъртото тримесечие на 2010 г. са общо 2 на брой с общ дял от 0.06% от всички задържани през разглеждания период български банкноти. Общият брой на регистрираните през цялата 2010 г. неистински български банкноти достигна 10 329 бр., които са с 4455 бр., или с 30.13% по-малко спрямо общият брой на регистрираните неистински банкноти през 2009 г.

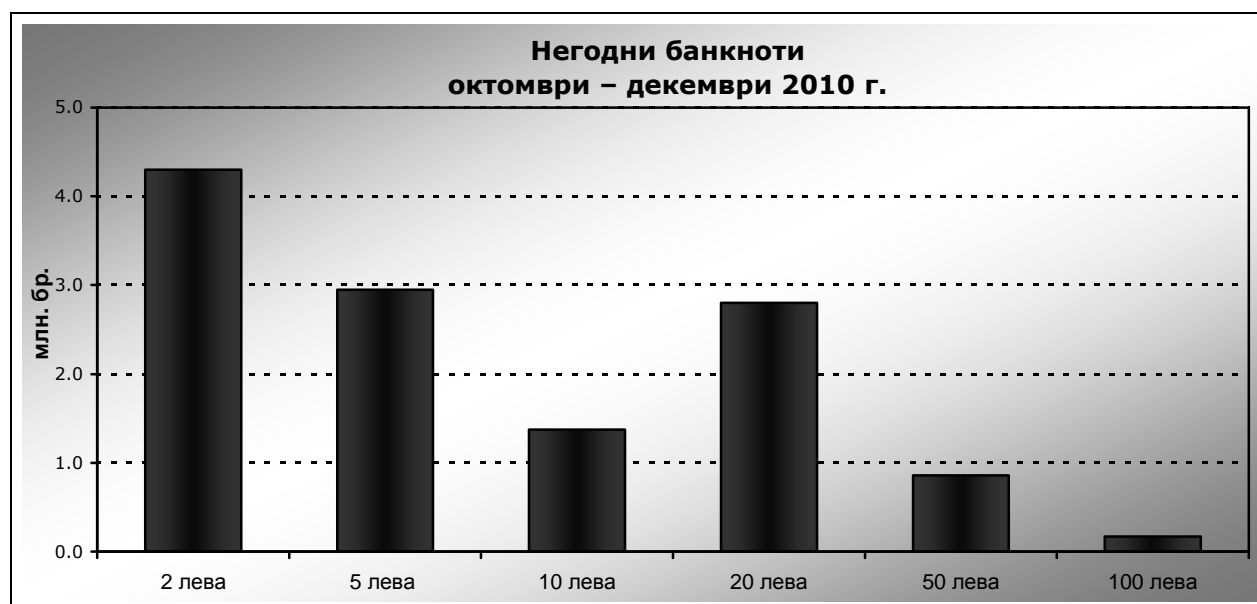
В периода октомври – декември 2010 г. бяха регистрирани и задържани общо 85 бр. неистински български разменни монети, от които 84 бр. са от 50 стотинки и 1 бр. от 1 лев. Задържаните през четвъртото тримесечие на 2010 г. неистински български разменни монети е с 10 бр., или с 13.33% по-голям в сравнение с броят им през третото тримесечие.

При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през четвъртото тримесечие на 2010 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 1611 бр. евро, 1145 бр. щатски долара и 226 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой на проверените през периода октомври – декември 2010 г. за истинност и годност банкноти, като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 12.4 млн. бр. банкноти. Те са с 18.6 млн. бр. (59.94%) по-малко в сравнение с данните за отделените негодни банкноти през третото тримесечие на 2010 г. Спрямо четвъртото тримесечие на 2009 г. отделените като негодни банкноти са по-малко с 12.7 млн. бр., или с 50.60%.

За едногодишен период (декември 2009 – декември 2010 г.) отделените като негодни банкноти са 95.6 млн.бр., или с 5.1 млн. бр. (5.13%) по-малко спрямо отделените през 2009 г.

В резултат на машинната обработка на банкнотите през отчетния период, с най-голям дял в общия брой отделени негодни са банкнотите от купюра 2 лева - 34.47%. Отделените като негодни банкноти от купюри 5 и 20 лева имат относително близки дялове, съответно 23.70% и 22.50%. Делът на отделените през четвъртото тримесечие на 2010 г. като негодни банкноти от купюра 10 лева е 11.05%, а по-малки са дяловете на банкнотите от купюрите 100 и 50 лева, съответно 1.36% и 6.90%.

При обработката на разменни монети в БНБ през четвъртото тримесечие на 2010 г. като негодни са отделени 52.5 хил. бр. и спрямо същия период на предходната година те са по-малко - 34.8 хил. бр. или 39.85%. Отделените като негодни разменни монети са с 5.0 хил. бр., или 10.61% повече в сравнение с тези през третото тримесечие на 2010 г.

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.